

Nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) for 2018

Fiskeridirektøren
10. januar 2018

FISKERIDIREKTORATET

NORGES
SILDESALGSLAG

NORGES
RÅFISKLAG

SUROFI

SKAGERAKFISK

Vest-Norges Fiskealslag

Innhold

1	Innledning	4
2	Rammer for ressurskontrollen.....	5
2.1	Statsbudsjett	5
2.2	Tildelingsbrev	5
2.3	Fiskerimyndighetenes kontrollansvar.....	6
2.4	Internasjonale rammer og forpliktelser.....	6
2.5	Tverretatlig samarbeid	7
2.6	Forvaltningen som garantist.....	8
3	Grunnleggende elementer i risikostyring.....	9
3.1	Risikovurdering.....	9
3.2	Risikohåndtering	10
3.3	Evaluering av risikovurdering og risikohåndtering	11
4	Nasjonale hovedrisikoområder i 2018.....	12
4.1	Brudd på ilandføringsplikten	12
4.2	Identifisering av fangst om bord.....	13
4.3	Ulovlige, feilregistrerte og uregistrerte landinger	14
4.4	Landingsforskriften.....	15
4.5	Deltakerlovens bestemmelser	15
5	Kontrollorganenes ansvar	16
5.1	Kontrollseksjonen i Fiskeridirektoratet	17
5.1.1	Analyseenheten i Vardø	18
5.1.2	Satsing Analyse.....	18
5.1.3	Samarbeid med Justervesenet.....	18
5.2	Faggrupper for ressurskontroll i Fiskeridirektoratet	19
5.3	Norsk FMC.....	20
5.4	Fiskeridirektoratets regioner	20
5.4.1	Satsing etterfølgende kontroll	21
5.4.2	Nasjonale operasjonelle risikovurderinger	22
5.4.3	Regionale risikovurderinger	23
5.4.4	Årlig evaluering av operasjonelle og regionale risikovurderinger	24
5.5	Sjøtjenesten	24
5.5.1	Årlig evaluering av sjøtjenestens risikovurderinger	25
5.6	Kystvakten.....	25

5.6.1	Kystvaktens risikovurdering	26
5.6.2	Årlig evaluering av Kystvaktens risikovurderinger	26
5.7	Salgslagene	26
5.7.1	Salgslagenes risikovurdering.....	27
5.7.2	Årlig evaluering av salgslagenes risikovurderinger	27
	Vedlegg 1	28
	Konsekvensvurdering	28
	Vedlegg 2.....	32
	Detaljert oversikt over Risikovurdering og Risikohåndtering	32
	Vedlegg 3.....	33
	Mal for evaluering av Risikovurdering og Risikohåndtering.....	33

1 Innledning

Fiskeridirektøren har det øverste ansvaret for ressurskontrollen. Kontrollseksjonen i Fiskeridirektoratet har strategisk og overordnet ansvar for at ressurskontrollen utøves på en faglig god måte. Øverste sjef for Kystvakten og salgslagene har faglig og operasjonelt ansvar for utøvelse av ressurskontroll innenfor sine ansvarsområder, mens Fiskeridirektoratets regioner har operasjonelt ansvar for utøvelse av ressurskontroll innenfor sine ansvarsområder.

Ressurskontroll defineres som summen av de tiltak som bidrar til å nå målet om høsting av marine ressurser i samsvar med nasjonale og internasjonale reguleringer. Det vil si at ressurskontrollen skal sikre etterlevelse av regelverket og dermed bidra til like rammevilkår for næringsaktørene.

Fiskeridirektoratet, Kystvakten og fiskesalgslagene utarbeider i fellesskap en nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) for å nå disse målene.

NSRV gir uttrykk for Fiskeridirektørens vurderinger og prioriteringer på et overordnet nasjonalt nivå, og skal bidra til at de ulike ansvarsområdene og kontrollaktiviteten til Fiskeridirektoratet, Kystvakten og fiskesalgslagene sees i sammenheng.

Videre dekker NSRV hele verdikjeden, herunder all aktivitet fra tildeling av deltakeradgang, konsesjoner og kvoter, all høsting og utnyttelse av viltlevende marine ressurser til andre aktiviteter i tilknytning til høsting, som omlasting, levering, landing, mottak, transport, oppbevaring, produksjon og omsetning av slike ressurser.

NSRV skal fastsettes i henhold til de rammene som er satt av Stortinget gjennom gjeldende lover og forskrifter, budsjettvedtak, departementets styringssignal, internasjonale krav og forpliktelser, og tverretatlig samarbeid.

De ulike kontrollorganenes ansvarsområder skal beskrives og vurderes i sammenheng i NSRV, for å legge grunnlaget for samarbeid mellom kontrollorganene.

Det skal også beskrives tiltak som skal legge til rette for evaluering og videreutvikling av NSRV.

2 Rammer for ressurskontrollen

2.1 Statsbudsjett

I henhold til Prop. 1 S (2017-2018) er Fiskeridirektoratets samfunnsoppdrag å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Videre har Fiskeridirektoratet følgende delmål innenfor havressursforvaltningen:

- Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer bærekraft og lønnsomhet.
- Høsting av marine ressurser i samsvar med nasjonale og internasjonale reguleringer.

Fiskeridirektoratet skal regulere og kontrollere fiske og fangst på en måte som balanserer høsting og beskyttelse av ressursene på en langsiktig, god og bærekraftig måte.

2.2 Tildelingsbrev

I tildelingsbrevet for 2018 til Fiskeridirektoratet heter det at:

Bekjempelse av ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU- fiske) og fiskerikriminalitet skal fortsatt prioriteres. Fiskeridirektoratet skal styrke arbeidet med sammenstilling og analyse av data fra hele verdikjeden, for å forbedre grunnlaget for risikovurdering- og håndtering i tilsyns- og kontrollarbeidet.

Digitalisering og forenkling av Fiskeridirektoratets tjenester og saksbehandling skal ha høy prioritet. Å ta i bruk og videreutvikle det nye kontroll- og tilsynssystemet SAGA og «Min Side»-løsningen for næringsaktørene er viktige prioriteringer i 2018.»

I tildelingsbrevet defineres også følgende oppdrag:

“ Fiskeridirektoratet skal fortsette arbeidet med å utvikle ressurskontrollen, blant annet i lys av Riksrevisjonens anbefalinger, jf. Dok 3:9 (2016-2017) om fiskeriforvaltningen i Nordsjøen og Skagerrak, og for å styrke myndighetens evne til å svare opp krav fra internasjonale markeder og andre lands myndigheter om lovlighet og bærekraft. Viktige elementer i dette er å styrke kapasiteten til datasammenstilling, analyse og etterfølgende kontroll, basert på tilgjengelige data fra hele verdikjeden. Direktoratet skal fortsette å utvikle samarbeidet med salgslagene, Kystvakten og øvrige kontrolletater, blant annet gjennom styrket datautveksling. Samarbeidet med salgslagene og Justerøvesenet om kontroll av vekter og veiing bør bedres. Fiskeridirektoratet bes rapportere om hovedresultatene fra kontrollen i sin årsrapportering.”

Det legges til grunn at samarbeid om nasjonal risikovurdering og ressurskontroll innebærer at kontrollorganene skal jobbe sammen systematisk og koordinert gjennom alle nivå av ressurskontrollen, herunder risikovurdering, valg av kontrollobjekt, planlegging og forberedelse, gjennomføring, saksbehandling, oppfølgingsarbeid og evaluering.

2.3 Fiskerimyndighetenes kontrollansvar

Fiskeridirektoratets kontrollansvar fremgår av havressursloven¹ § 44 hvor det heter at:

«Fiskeridirektoratet skal føre kontroll med at dei som lova gjeld for, held seg til føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova og anna lovgjeving om deltaking i, leiting etter og uttak, omsetning, produksjon, innførsle og utførsle av villlevande marine ressursar.»

Kystvaktens kontrollansvar er gitt i kystvaktloven² § 9. Tilsvarende er salgslagenes kontrollansvar definert både i havressursloven § 48 og fiskesalagslova³ § 17.

2.4 Internasjonale rammer og forpliktelser

I tillegg til de rammer som settes av Stortinget og regjeringen, medfører ulike internasjonale krav og forpliktelser også rammer for ressurskontrollen.

Norge har i mange år vært en aktiv pådriver i det globale arbeidet mot fiskerikriminalitet og ulovlig, uregistrert og uregulert fiske (UUU-fiske). Kriminalitet er definert som lovbrudd med tilhørende straffesanksjon, og fiskerikriminalitet inkluderer økonomisk kriminalitet, miljøkriminalitet og i noen tilfeller organisert kriminalitet. Bekjempelse av UUU-fiske og fiskerikriminalitet fordrer et betydelig tverretatlig samarbeid.

Et viktig bidrag i denne sammenhengen er havnestatskontroll, som ble innført i Norge og NEAFC⁴ i 2007, og som ble videreutviklet gjennom arbeidet med den globale havnestatsavtalen, som trådte i kraft 5. juni 2016. Norge har også inngått bilaterale og multilaterale avtaler som inneholder minstekrav til innhold i inspeksjoner, og følgende krav til inspeksjonsomfang:

- Det skal kontrolleres minst 7,5 % av landet kvantum og minst 5 % av antall landinger av artene sild, makrell, kolmule og hestmakrell.
- Det skal gjennomføres havnestatskontroll i samsvar med regelverket i NEAFC, NAFO⁵ og ICCAT⁶. Landinger fra utenlandske fartøy som har fisket i NEAFCs konvensjonsområdet er særlig relevant, og kravet er at 5 % av ferskfisklandinger og 7,5 % av frossenfisklandinger skal kontrolleres.

¹ Lov 6. juni 2008 nr 37 om forvaltning av villlevende marine ressursar (havressurslova¹)

² Lov 13. juni 1997 nr 42 om Kystvakten (kystvaktloven)

³ Lov 21. juni 2013 nr 75 om førstehandsomsetning av villlevande marine ressursar (fiskesalagslova

⁴ Den nordøstatlantiske fiskerikommisjon, the North East Atlantic Fisheries Commission. For mer informasjon se <http://www.neafc.org/>

⁵ Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjon, the Northwest Atlantic Fisheries Organisation. For mer informasjon se <https://www.nafo.int/>

⁶ Den internasjonale kommisjonen for bevaring for bevaring av atlantisk tunfisk. For mer informasjon se <http://www.iccat.int/en/>

Norge har også forpliktet seg etter NEAFC Scheme of Control and Enforcement artikkel 16 femte avsnitt til å stille med kontrollfartøy dersom flere enn 10 norske fiskefartøy fisker i NEAFC sitt reguleringsområde samtidig.

Kontroll med ressursuttaket av felles fiskebestander krever et nært samarbeid med de landene vi deler ressurser med. Norge har blant annet inngått slike avtaler med Russland og EU, som vi deler de viktigste ressursene med.

Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon besluttet på sin 47. sesjon at partene skal fortsette arbeidet med å foreta felles vurdering av totaluttaket av torsk og hyse for Norge, Russland og tredjeland i Barentshavet og Norskehavet. Partene skal også videreføre samarbeidet om å sammenstille informasjon på fartøynivå for norske og russiske fartøy for å avdekke mulige brudd på fiskerilovgivningen. Dette arbeidet gjennomføres av en felles analysegruppe, på norsk side bestående av Fiskeridirektoratet og Kystvakten. Det nasjonale grunnlaget for arbeidet i analysegruppen ble evaluert i 2017, og partene er enige om å videreføre arbeidet. I 2018 skal partene imidlertid vurdere å endre analysegruppens mandat. Videre har Russland og Norge forpliktet seg til å gjennomføre gjensidig utveksling av inspektører også i 2018.

Kyststatene for de pelagiske artene har også besluttet at MCS Working Group skal videreføres i 2018 og 2019.

Som en del av oppfølgingen av Riksrevisjonens anbefalinger i Dok. 3:9 (2016-2017) om fiskeriforvaltningen i Nordsjøen og Skagerrak, er det inngått avtale om å opprette en kontrollarbeidsgruppe mellom Norge og EU for felles bestander. I 2018 skal det holdes en «workshop» mellom de to partene for å beskrive de berørte fiskeriene (bunnfisk, nordsjøsild og brisling) i Nordsjøen og Skagerrak, identifisere relevante kontrolltema og utfordringer, utdype og prioritere samarbeidsområder og anbefale mandat og arbeidsplan for arbeidsgruppen.

Videre har Norge bilaterale kontrollavtaler med Irland, Danmark, Sverige, Nederland, Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Polen, Portugal, Litauen, Spania, Russland, Færøyene, Island, Grønland, Canada og Marokko. Disse avtalene gir ulike forpliktelser om utveksling av informasjon med tanke på å hindre UUU-fiske.

2.5 Tverretatlig samarbeid

Samarbeidsavtalen mellom Fiskeridirektoratet, Skatteetaten og Toll- og avgiftsetaten signert 10. februar 2010, innebærer en forpliktelse til å samarbeide om blant annet planlegging av felles arbeidsområder og aksjoner. Hensikten er å utnytte de samlede kontrollressursene på en effektiv måte.

Fiskeridirektøren, skattedirektøren og tolldirektøren legger årlig rammer for det totale samarbeidet mellom etatene. Innenfor disse rammene og NSRV skal det søkes operativt samarbeid mellom de tre nevnte etatene regionalt.

Videre følger det av samarbeidsavtalen at det skal holdes faglige møter ved behov, samt samarbeidsmøter på regionalt nivå ved behov og minst en gang i året.

Det er også opprettet en nasjonal analysegruppe (NAG) innenfor rammene av samarbeidsavtalen. Videre er det etablert et samarbeid mellom de nordatlantiske tollmyndigheter, skattemyndigheter og fiskerimyndigheter kalt North Atlantic Fisheries Intelligence Group (NA-FIG).

Fiskeridirektoratet har, sammen med Kystverket, opprettet en nasjonal analyseenhet lokalisert ved Kystverkets sjøtrafikksentral i Vardø. Analyseenheten skal støtte opp de to etatene og andre kontrollmyndigheters behov for analyse av fartøyaktivitet. Se nærmere om analyseenheten under punkt 5.1.1.

Fiskeriforvaltningens analysenettverk (FFA) har som oppgave å sikre et tettere samarbeid mellom ulike etater og bidra med oppdaterte, tverrsektorielle analyser innenfor fiskerikriminalitet og UUU-fiske. Forsvarsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Riksadvokaten er representert i nettverkets styringsgruppe, som ledes av Nærings- og fiskeridepartementet. Underliggende etater er medlemmer av det nasjonale nettverket organisert i en kontaktgruppe som Fiskeridirektoratet leder. Disse etatene er Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet, Kystvakten, Kystverket, Skatteetaten, Tolletaten og ØKOKRIM.

I 2016 ble det opprettet et samarbeidsprosjekt mellom Justervesenet og Fiskeridirektoratet, for å utvikle samarbeid om tilsyn og kontroll med måleresultat for veiing av fisk. Videre ble det i januar 2017 inngått en samarbeidsavtale mellom Fiskeridirektoratet og Justervesenet. Dette samarbeidet er foreslått konkretisert gjennom Faggruppen Vekt, en arbeidsgruppe for regelverk og operasjonelt samarbeid på regionalt nivå om operasjonelle risikovurderinger. Se nærmere om dette under punkt 5.1.3.

Fiskeridirektoratet skal også søke samarbeid med andre myndigheter, slik som Mattilsynet, Sjøfartsdirektoratet, Statens Naturoppsyn, politiet, ØKOKRIM og statsadvokatene.

2.6 Forvaltningen som garantist

Det stilles i økende grad krav og forventninger fra andre lands myndigheter og fra ulike markedsaktører om fangstsertifikater, andre sertifiseringsordninger og om sporbarhet av fisk og fiskeprodukter gjennom verdikjeden. Dette er krav og forventninger som har som formål å verifisere at fisken er tatt på bærekraftig vis i tråd med gjeldende reguleringer, men kravene kan til tider gå lengre enn kravene i gjeldende lover og forskrifter. Likevel forventes det at forvaltningen kan svare dette opp.

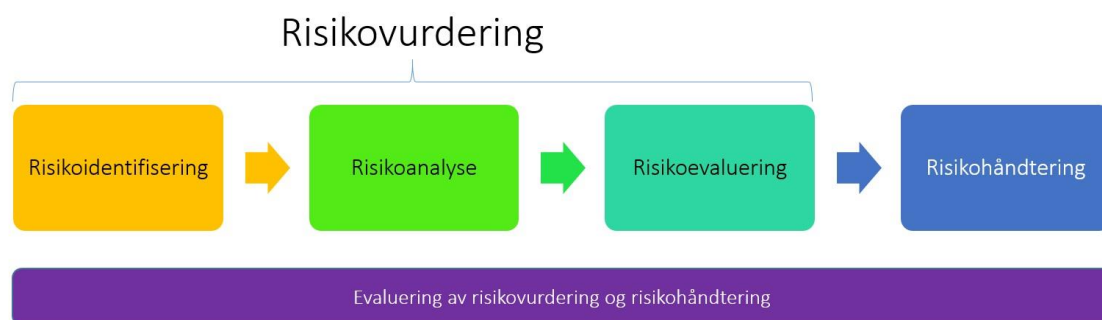
3 Grunnleggende elementer i risikostyring

3.1 Risikovurdering

I et helhetlig forvaltningsregime er ressurskontroll en forutsetning for en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av viltlevende marine ressurser. Det er imidlertid nødvendig å prioritere ressursbruken. Derfor skal ressurskontrollen være risikostyrt.

Risiko i denne sammenheng handler om mulige avvik fra målet om etterlevelse av regelverket, og defineres som en kombinasjon av konsekvens (utfall eller resultat) og sannsynlighet (tilhørende usikkerhet).

Risikovurdering er et begrep som dekker de tre stegene risikoidentifisering, risikoanalyse og risikoevaluering. Dette er en begrepsbruk som er forankret i den internasjonale standarden for risikostyring⁷.

Figur 1: Oversikt over ulike steg i risikovurdering, risikohåndtering, samt evaluering

Formålet med risikoidentifisering er å lage en omfattende liste over potensielle hendelser som kan utløse konsekvenser som ikke samsvarer med fastsatte mål.

Det andre steget i risikovurderingen er risikoanalyse hvor formålet er å fastslå mulig konsekvens og tilhørende sannsynlighet for hendelser identifisert i forrige steg.

Med konsekvens mener vi de virkninger et regelbrudd kan få for den enkelte bestand, økosystemet og samfunnet for øvrig. Dette er beskrevet nærmere i vedlegg 1.

Sannsynlighet sier noe om muligheten for at den identifiserte hendelsen skal inntreffe. Denne vurderingen må ofte baseres på skjønn, tidligere hendelser m.m.

Det tredje steget i risikovurderingen er risikoevaluering. Formålet med risikoevalueringen er å gi støtte til kommende beslutninger om hvilke risikoer som må håndteres, og hvilken

⁷ Store deler av teksten er hentet fra Direktorat for forvaltning og IKT (DIFI) sine sider om risikovurdering: <http://internkontroll.infosikkerhet.difi.no/risikostyring/risikovurdering>. Den bygger på ISO/IEC 27001, som igjen bygger på og refererer til den overordnede risikostyringsstandard ISO 31000 «Risikostyring».

prioritet håndteringen av dem bør gis. I dette dokumentet er resultatet av risikoevalueringen synliggjort gjennom risikomatriser som vist i figur 2.

Risiko		Konsekvens			
		Lav	Noen	Betydelig	Stor
Sannsynlighet	Stor				
	Betydelig				
	Noen				
	Lav				

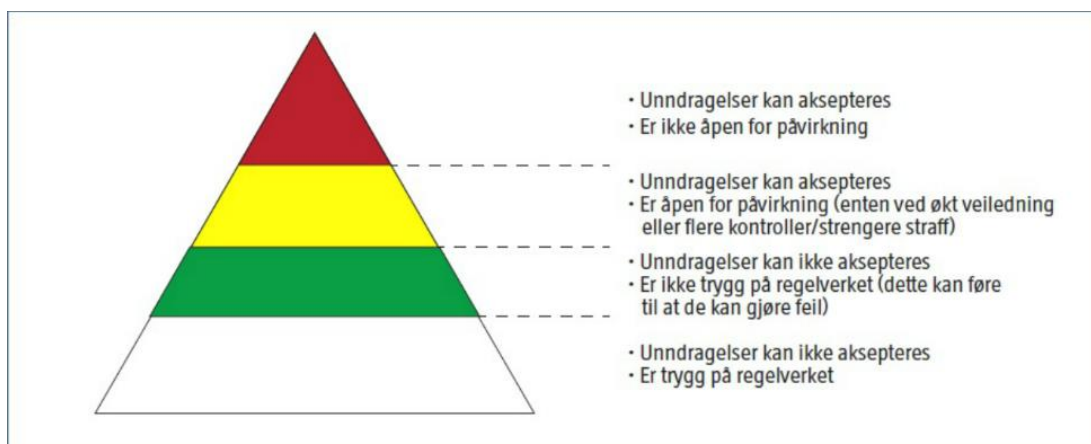
Figur 2: Beskrivelse av sammenhengen mellom sannsynlighet og konsekvens

Risikovurdering baserer seg blant annet på etterretning og erfaring, i tillegg til vurdering av årets reguleringer, kontrollhistorikk, markedssituasjonen og lokal kunnskap. Ved en slik vurdering er det en utfordring at manglende etterlevelse i mange tilfeller ikke er direkte målbar. Det er derfor nødvendig med skjønsmessige vurderinger basert på diskusjon rundt tilgjengelig informasjon som ligger til grunn for vurderingene.

3.2 Risikohåndtering

Når vi har oversikt over aktuelle hendelser, hvilken fare de representerer og hvor sannsynlig det er at dette skjer er neste steg å håndtere risikoen.

Risikohåndtering innebærer å velge ett eller flere tiltak som vil bidra til å redusere risikoen. Dette er et hovedsteg i risikostyringen på linje med risikovurdering. Risikohåndtering kan også beskrives som hvilken etterlevelsestrategi som velges, jf. figur 3.

Figur 3: Etterlevelsepyramide

På det laveste nivået i en slik pyramide finnes de som ønsker å følge regelverket. Manglende etterlevelse blant disse kan skyldes at regelverket er komplisert eller lite tilgjengelig. Tiltak vil her kunne være forenkling og informasjon.

På det neste nivået finnes de som forsøker å etterleve regelverket, men som ikke alltid lykkes med det. Her må det trolig ytes hjelp for å øke etterlevelsen, gjerne gjennom veiledning, dialog eller tilsyn.

Videre oppover i pyramiden finner vi de som kan karakteriseres som motstandere. Disse ønsker ikke å etterleve regelverket, men vil innrette seg dersom det er risiko for oppdagelse. Her vil det være viktig å gjennomføre tiltak som øker oppdagelsesrisikoen, gjennom kontroller, rapporteringskrav m.m.

På det øverste nivået finner vi de som kan karakteriseres som uengasjert når det gjelder regelverk og etterlevelse. Disse har gjerne bestemt seg for ikke å etterleve regelverket. Her må lovgivningens ytre rammer benyttes.

3.3 Evaluering av risikovurdering og risikohåndtering

For å sikre at risikovurderingen og risikohåndteringen faktisk medfører økt etterlevelse av regelverket er det nødvendig å evaluere disse stegene i risikostyringen.

I en slik evaluering er det en del grunnleggende spørsmål som må besvares:

- a) Hvilken risikovurdering ble gjort?
- b) Hvordan ble identifisert risiko håndtert? Hva ble faktisk gjennomført?
- c) Hva var resultatene og effekten av valgt strategi for risikohåndtering målt opp mot etterlevelse av regelverket?

Dette er beskrevet i vedlegg 3. Det er viktig at disse spørsmålene stilles og besvares på alle nivå hvor det gjennomføres risikovurderinger. Som grunnlag for evaluering av NSRV skal regionene, Kystvakten og salgslagene rapportere gjennomført evaluering til Fiskeridirektoratet.

4 Nasjonale hovedrisikoområder i 2018

Etter en samlet risikovurdering er følgende hovedområder pekt ut og skal prioriteres i ressurskontrollen i 2018:

- a) brudd på ilandføringsplikten,
- b) identifisering av fangst om bord,
- c) uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige landinger,
- d) forskrift om landings- og sluttseddel (landingsforskriften), og
- e) brudd på deltakerlovens bestemmelser om bostedskrav og føring av fangst.

De konkrete risikovurderingene for 2018 følger som vedlegg 2.

4.1 Brudd på ilandføringsplikten

Brudd på ilandføringsplikten bryter med hovedprinsippet i havressursloven om at all fangst skal bringes på land, registreres på seddel og inngår i ressursregnskapet. Det er en forutsetning for bærekraftig forvaltning av de viltlevende marine ressursene at alt uttak og neddreping av fisk inngår i ressursregnskapet.

Kystvakten og sjøtjenesten skal derfor prioritere fiskerier hvor ulovlig utkast, herunder slipping, utsortering av mindre verdifull fisk (også kalt high grading) og annen neddreping av fisk foregår. Kontrollorganene skal samarbeide for å sikre kontroll gjennom hele verdikjeden med tanke på å avdekke brudd på ilandføringsplikten, herunder skal regionene prioritere kontroll av redskap og utstyr som kan være i strid med utøvelsesforskriften §§ 50-52.

I regulering av ulike fiskerier er det viktig at det ikke skapes insentiver for brudd på ilandføringsplikten. Dette gjelder både i utøvelsen av Fiskeridirektoratets og salgslagenes reguleringsmyndighet.

Risiko		Konsekvens			
		Lav	Noen	Betydelig	Stor
Sannsynlighet	Stor			Fiske etter Nordsjøsild Blandingsfiske i Nordsjøen og Skagerrak Utsortering av fisk under minstemål og high grading	Sprengning av nøter og slipping, særlig NVG-sild og makrell Levendelagring torsk og samfiske NVG-sild. Dårlig eller varierende kvalitet, større fangst enn produksjonskapasitet, mm Småreke, yngel og uønsket bifangst
	Betydelig				
	Noen				
	Lav				

Figur 4: Risikomatrix - Beskrivelse av sammenhengen mellom sannsynlighet for og konsekvens av brudd på ilandføringsplikten, se vedlegg 2.

For 2018 er vurderingen at det er stor risiko for brudd på ilandføringsplikten i følgende situasjoner:

- Fare for neddreping av fisk ved sprengning av nøter og ved slipping av fisk i alle pelagiske fiskerier. Dette forekommer særlig når makrell og NVG-sild står i tette konsentrasjoner.
- Fare for utkast av død eller døende fisk i forbindelse med levendelagring av torsk og ved samfiske etter NVG-sild.
- Fare for utkast av død eller døende fisk fra fartøy når fangst er av så dårlig eller varierende kvalitet at fisker risikerer prisreduksjon, er større enn fartøyets produksjonskapasitet eller oppbevaringskapasitet, når fangsten tas fra overstått garnbruk (særlig garnfiske etter blåkveite) og når det tas om bord pelagisk fangst fra flere kast der tidsrom mellom kastene kan medføre kvalitetsreduksjon.
- Fare for utkast av død eller døende fisk ved innblanding av fisk under gjeldende eller kommersielt minstemål, blant annet av reker og yngel, ved blandingsfiske i Nordsjøen og Skagerrak, eller ved uønsket bifangst.
- Fare for high grading av fisk under gjeldende eller kommersielt minstemål i fiske etter torsk med torsketrål og i linefisket etter hyse.

4.2 Identifisering av fangst om bord

Etter at fangstoperasjonen er avsluttet skal skipper rapportere fangsten elektronisk. For å oppfylle kravet må fisker finne tilstrekkelig gode metoder til å identifisere fangsten slik at art og kvantum kan registreres og rapporteres i det elektroniske rapporteringssystemet/kystfiskeappen.

Det er stor risiko for mangelfull identifisering av art, kvantum og størrelse om bord, og for feilrapportering av fangst (art og kvantum) fra skipper til norske myndigheter.

Kontrollorganene skal prioritere kontrolltiltak rettet mot slik aktivitet og kartlegge informasjon om tilgjengelige systemer for å identifisere fangst om bord.

4.3 Ulovlige, feilregistrerte og uregistrerte landinger

Ulovlige og uregistrerte landinger bryter med prinsippet i havressursloven om fullstendig og riktig registrering av ressursuttaket. Slik aktivitet omfatter også ulovlig omsetning både innenfor og utenfor de formelle omsetningskanalene.

Risiko		Konsekvens			
		Lav	Noen	Betydelig	Stor
Sannsynlighet	Stor			Manipulering av vekt	Uriktige og manglende opplysninger på seddel Svart omsetning Sonetriksing
	Betydelig		Utsiktede feil ved måleresultat		
	Noen				
	Lav				

Figur 5: Beskrivelse av sammenhengen mellom sannsynlighet for og konsekvens av uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige landinger

I 2018 er det vurdert stor risiko for uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige landinger ved at:

- uriktige eller manglende opplysninger føres på seddel,
- svart omsetning, og
- fartøy rapporterer feil fangstsone (sonetriksing).

Det er stor risiko for at veid kvantum ikke føres på seddel under vinterfisket etter torsk.

Det er også betydelig risiko for at mottaksvekter blir manipulert på ulike måter. Videre viser resultater etter Justervesenets tilsyn for 2016 og 2017 at det er noen sannsynlighet for utsiktede feil ved måleresultat. Erfaringer fra Justervesenets tilsyn viser at vektene i utgangspunktet er stabile, men at uforutsette eller utsiktede hendelser av og til forårsaker feil i målingene.

Kontrollorganene skal prioritere kontrolltiltak rettet mot slik aktivitet.

4.4 Landingsforskriften

Forskrift om landings- og sluttseddel inneholder krav om føring av landings- og sluttsedler ved landing og førstehåndsomsetning av fisk. Manglende etterlevelse av dette regelverket øker risikoen for ulovlige og uregistrerte landinger.

Risiko		Konsekvens			
		Lav	Noen	Betydelig	Stor
Sannsynlighet	Stor				Journalføring Adskillelse og merking
	Betydelig				
	Noen				
	Lav				

Figur 6: Beskrivelse av sammenhengen mellom sannsynlighet og konsekvens ved brudd på landingsforskriften

Det er fortsatt stor sannsynlighet for at kravene i landingsforskriften til å holde fisk fra ulike fartøy adskilt til veiing er avsluttet og seddel skrevet ikke overholdes. Videre er det stor sannsynlighet for at fisk blir fraktet bort fra mottaket før sluttseddel blir skrevet. Det er også stor sannsynlighet for at kravene til journal ikke implementeres på enkelte mottak.

Kontrollorganene skal prioritere kontrolltiltak rettet mot slik aktivitet.

4.5 Deltakerlovens bestemmelser

Det er stor sannsynlighet for at mannskap på fartøy ikke oppfyller bostedskrav som framgår av deltakerloven § 5a.

Videre er det betydelig sannsynlighet for at fangst føres på et annet fartøy enn det som faktisk har fisket.

Kontrollorganene skal prioritere kontrolltiltak rettet mot slik aktivitet.

5 Kontrollorganenes ansvar

Kontrollorganene skal risikovurdere med bakgrunn i identifiserte nasjonale hovedområder og håndtere risikoen innenfor tilgjengelige ressurser. De skal velge kontrolltiltak som i størst mulig grad sikrer at målet om etterlevelse av regelverket oppnås, som beskrevet i kapittel 4. Slike risikovurderinger skal gjøres på flere nivå for å sikre en helhetlig tilnærming, jf. figur 7.

Figur 7: Oversikt over risikovurderinger på ulike nivå

På øverste nivå gjøres en nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) som beskrives i dette dokumentet, mens det på nivå to skal utarbeides operasjonelle risikovurderinger for hvitfisk (NORK), pelagiske arter (NORP), industrifiske og svart omsetning. Disse skal være førende for risikohåndtering, koordinering og de løpende operative risikovurderingene til regionene, kystvakten og salgslagene.

Kontrollorganene skal sørge for kvalitet i alle ledd av ressurskontrollarbeidet. Det vil si kvalitet i risikovurdering, valg av kontrolltiltak og -objekt, planlegging og forberedelse, gjennomføring, saksbehandling, oppfølging og evaluering, jf. figur 8.

Figur 8: Hovedinndeling av ressurskontrollarbeidet

Det er viktig at kontrollorganene sørger for likebehandling både i kontrollutvelgelse, kontrollutøvelse og saksbehandling. Eventuelle forskjeller i behandlingen skal ha en saklig begrunnelse.

For å kunne gjøre en god risikovurdering er det nødvendig med etterretning. Det vil si informasjon og kunnskap tilegnet gjennom observasjon, innsamling, analyse, evaluering, m.m. Det forutsettes at etterretningsinformasjon, herunder tips, blir registrert i inspeksjonsdatabasen, systematiseres og utveksles mellom kontrollmyndighetene.

5.1 Kontrollseksjonen i Fiskeridirektoratet

Kontrollseksjonen har:

- a) overordnet faglig og strategisk ansvar for ressurskontrollen,
- b) faglig ansvar for sjøtjenesten,
- c) en generell instruksjonsmyndighet overfor regionene i ressurskontrollarbeidet, og
- d) hovedansvaret for utarbeidelse og oppfølging av NSRV.

Kontrollseksjonen har et særskilt ansvar for at ressurskontrollen drives innenfor de rammer som er beskrevet i NSRV. Seksjonen skal derfor løpende analysere og vurdere utøvelsen av ressurskontrollen og effekten av denne. Kontrollseksjonen skal også arbeide for å utvikle ressurskontrollen, blant annet gjennom å tilrettelegge for en styrket kontroll ved regelverksutvikling og effektive kontrollsystemer.

Videre skal kontrollseksjonen hver måned utarbeide en rapport basert på registreringer i inspeksjonsdatabasen og annen tilgjengelig informasjon. Rapporten skal gi statistikk og en vurdering av kontrollvirksomheten den siste måneden. Denne rapporten skal formidles til Fiskeridirektoratets hovedkontor og regioner, Kystvakten, salgslagene og Justervesenet.

Kontrollseksjonen skal avholde:

- a) faste videomøter med regionene og Kystvakt. Hovedtema på disse møtene skal være risikovurdering («Kysten Rundt»),
- b) halvårlige møter mellom seksjonssjefene som er ansvarlig for ressurskontroll i Fiskeridirektoratet (Kontaktmøte),
- c) et årlig møte med deltakelse fra regionkontorene, Kystvakten og salgslagene for å evaluere risikovurderingene og kontrollinnsatsen (Evalueringsmøte – NSRV),
- d) årlige (og ellers ved behov) faglige og strategiske møter med Justervesenet, og
- e) et årlig samarbeidsmøte mellom Fiskeridirektoratet og salgslagene (Samarbeidsmøte)

Kontrollseksjonen skal koordinere:

- a) arbeidet med faggruppene i Fiskeridirektoratet. Dette innebærer blant annet utarbeidelse av forslag til mandat for faggruppene,
- b) tverrfaglige samarbeid med andre etater,
- c) kontrollmyndighetenes bruk av sanksjoner og administrative tiltak, og
- d) det internasjonale ressurskontrollarbeidet.

Det internasjonale ressurskontrollarbeidet omfatter bilaterale og multilaterale kontrollsamarbeid, kontrollarbeid i regionale fiskerierorganisasjoner og i globale organisasjoner som IMCS Network og Interpol. Dette området skal videreføres og videreutvikles av kontrollseksjonen. Dersom regionene i sitt operative arbeid har behov for å samarbeide internasjonalt skal dette koordineres av kontrollseksjonen eller etter avtale med kontrollseksjonen.

5.1.1 Analyseenheten i Vardø

Det er opprettet en felles analyseenhet for Fiskeridirektoratet og Kystverket lokalisert ved Kystverkets sjøtrafikksentral i Vardø. Hver etat er faglig og administrativt ansvarlig for eget personell i analyseenheten, og de to ansatte fra Fiskeridirektoratet hører organisatorisk og faglig til kontrollseksjonen.

Hovedoppgaven for enheten er på oppdrag å sammenstille tilgjengelige data og utarbeide analyser av fartøyenes aktivitet på sjøen. Oppdragsgiver er ansvarlig for å følge opp analyseresultatene. I tillegg vil enheten kunne bidra inn i en mer overordnet analyse av aktiviteten på sjøen. Analyser som utarbeides skal videreformidles til Kystvakten og andre kontrolletater som vil ha nytte av disse.

Den delen av analyseenheten som hører inn under Fiskeridirektoratet skal prioritere oppdrag med utgangspunkt i NSRV, men enheten skal også utføre oppdrag generert av Kystvakten, salgslagene eller andre etater, og samarbeide med disse.

5.1.2 Satsing Analyse

Fiskeridirektoratet arbeider for å styrke kapasiteten til datasammenstilling, analyse og etterfølgende kontroll, basert på tilgjengelige data fra hele verdikjeden. Kontrollseksjonen og statistikkavdelingen arbeider derfor sammen i «Forprosjekt Analyse». Dette forprosjektet skal arbeide med å sammenstille tilgjengelige data, avdekke forbedringspunkter for sammenstilling av data, gjennomføre analyser og tilrettelegge for økt bruk av tilgjengelige data i det operative ressurskontrollarbeidet.

Det er også opprettet egne grupper for operasjonelle risikovurderinger for pelagiske arter og hvitfisk, og for etterfølgende kontroll. For at disse gruppene skal komme i mål med oppgavene de er gitt, er det særlig viktig at forprosjektet prioriterer bestillinger fra disse.

5.1.3 Samarbeid med Justervesenet

Fiskeridirektoratet skal samarbeide med Justervesenet for å styrke oppfølging av vektmanipulasjon og andre feil ved veiing, både gjennom regelverksutvikling og operativt kontrollarbeid. Samarbeidet omfatter blant annet:

- a) utveksling av erfaring, informasjon og bransjekunnskap,
- b) gjensidig kompetanseheving,
- c) utvikling av relevant regelverk, og

- d) forebyggende arbeid og bekjempelse av manipulering av veiesystemer og IUU-fiske, gjennom analyser, risikovurderinger, utvelgelse av kontrollobjekter, planlegging og gjennomføring av kontroll.

Av avtalen mellom Justervesenet og Fiskeridirektoratet følger det også at det skal avholdes faglige og strategiske møter og arrangeres felles samlinger etter behov. På regionalt nivå er det viktig å videreutvikle gode samarbeidsrelasjoner for å bidra til kostnadseffektiv bruk av tilgjengelige ressurser. For å oppnå dette skal regionene legge til rette for samarbeid om kontroller, gjensidig informasjonsutveksling og møter. Dette er tenkt konkretisert ved at Justervesenet kobles til Fiskeridirektoratets nasjonale operasjonelle risikovurderinger for pelagiske fiskerier (NORP) og hvitfisk (NORK).

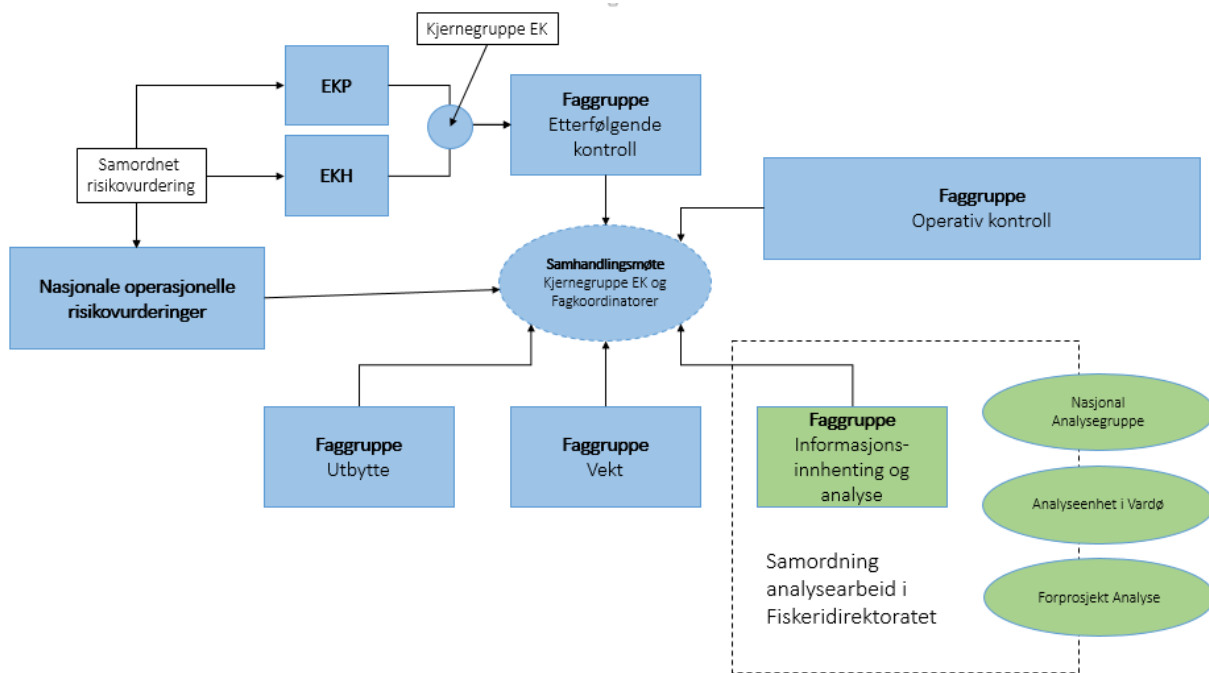
5.2 Faggrupper for ressurskontroll i Fiskeridirektoratet

Faggruppene for ressurskontroll i Fiskeridirektoratet er viktige virkemidler for å oppnå målsettingen med NSRV, sikre likebehandling, utvikle kontrollmetoder og samordne ressursbruk i regionene.

Faggruppene skal være rådgivende for hvordan kontroller skal utøves og for hvilke kontrollmetoder som skal benyttes. Blant annet skal faggruppene gi anbefalinger, be om avklaringer og rapportere aktivitet til kontrollseksjonen. Kontrollseksjonen håndterer anbefalinger fra faggruppene i linjen. Deretter skal faggruppene ha en sentral rolle i implementeringen og delta i operativt arbeid uavhengig av regionale grenser.

I 2018 skal faggruppene prioritere arbeid med å tilrettelegge for etterfølgende kontroller.

Ledergruppen i Fiskeridirektoratet tar stilling til hvilke faggrupper som skal videreføres eller opprettes, herunder hvilket mandat faggruppene samlet og enkeltvis skal ha. Figur 9 gir oversikt over etablerte faggrupper, samt samhandling med etterfølgende kontrollgrupper (EKP og EKH), jf. punkt 5.4.1.

Figur 9: Oversikt over faggrupper, etterfølgende kontrollgrupper og samordning analysearbeid

5.3 Norsk FMC

Norsk FMC har ansvar for at ulike elektroniske fangst- og aktivitetsdata, og andre relevante data som skal sendes til direktoratet, kvalitetssikres og gjøres tilgjengelig for ressurskontrollarbeidet. Dette arbeidet blir gjort som flaggstat for norske fartøy og som kyststat for utenlandske fartøy. Norsk FMC en del av Fiskeridirektoratet og er bemannet 24 timer i døgnet, 7 dager i uken.

Når norske fartøy lander i utenlandsk havn skal fartøyet sende havnestatsmelding til havnemyndighetene. Det er Norsk FMC som fyller ut flaggstatsbekreftelsen i disse skjemaene. Ved utenlandske landinger i Norge er det Norsk FMC som mottar havnestatsmeldingene og gir tillatelse til at fartøyet kan lande.

Norsk FMC skal registrere all kontakt med næringen om rapportering slik at det blir tilgjengelig for ressurskontrollarbeidet. Videre skal Norsk FMC også videreformidle avvik og tips til aktuelle kontrollmyndigheter. Den har en viktig støttefunksjon for Kystvakten og Fiskeridirektoratets regioner i deres kontrollarbeid.

5.4 Fiskeridirektoratets regioner

Fiskeridirektoratets regioner har operativt ansvar for ressurskontrollen. Dette innebærer et ansvar for risikovurdering, valg av kontrolltiltak og -objekt, planlegging og forberedelse, gjennomføring, saksbehandling, oppfølging og evaluering (se figur 5) i den enkelte region.

Regionene skal:

- a) samarbeide i tverregionale grupper for etterfølgende kontroll (EKP og EKH),
- b) samarbeide om å utarbeide nasjonale operasjonelle risikovurderinger, som skal danne grunnlaget for operativ kontroll i regionene. Kystvakten, salgslagene og Justervesenet skal være en del av dette arbeidet, jf. punkt 5.4.2,
- c) utarbeide regionale risikovurderinger på områder som ikke er dekket av de nasjonale operasjonelle risikovurderingene,
- d) bidra til at norske myndigheter oppfyller internasjonale krav og forpliktelser,
- e) samarbeide med de øvrige regionene, Kystvakten, salgslagene og andre kontrollmyndigheter, og
- f) utveksle inspektører for å utnytte tilgjengelige ressurser best mulig.

Regionene skal prioritere de kommersielt viktigste nasjonale fiskeriene, arbeidet i gruppene for etterfølgende kontroll, nasjonale operasjonelle risikovurderinger, nasjonale interesser ellers og planlagte aksjoner

Det er viktig at Fiskeridirektoratets inspektører setter seg grundig inn i kontrollveiledninger og instruksjer, og kontrollerer ut i fra gjeldende regelverk. Alle avvik som observeres skal registreres og rapporteres fortløpende og følges opp av Fiskeridirektoratets regioner på en hensiktsmessig måte.

Regionene skal etter anmodning fra sjøtjenesten og Kystvakten prioritere oppfølging av risikofartøy gjennom landingskontroll.

Regionene skal være oppmerksom på bruk av vekter på mottak med tanke på å avdekke manipulasjon eller misbruk av vektene og gjennomføre kontroller i samarbeid med Justervesenet. Videre er det viktig å kontrollere at fartøyene har de tillatelsene som kreves for å drive det fisket de deltar i ved å kontrollere informasjonen i fartøy- og deltakerregisteret.

5.4.1 Satsing etterfølgende kontroll

Fiskeridirektoratets regioner skal prioritere etterfølgende kontroller for å avdekke fisk som omskrives eller som ikke føres på landings- eller sluttседler, jf. punkt 4.3 og 4.5. Det er derfor opprettet tverregionale grupper som arbeider med etterfølgende kontroller i henhold til eget mandat. Målet er å avdekke uregistrert fisk og svart omsetning gjennom verdikjedene ved å etterprøve opplysninger (kvantum, art, mv) ført på landings- og sluttседler mot salgs- og transportdokument, produksjonsrapporter, tolldeklarasjoner og annen relevant dokumentasjon.

De to tverregionale operative grupper for etterfølgende kontroll har ansvar henholdsvis for:

- 1) Operativ gruppe for etterfølgende kontroll, pelagisk (EKP) har ansvar for etterfølgende kontroll på pelagiske mottaksanlegg (makrell, sild, hestmakrell, kolmule, samt andre regionale fiskerier; f.eks. reker mv).

- 2) Operativ gruppe for etterfølgende kontroll hvitfisk (EKH) har ansvar for etterfølgende kontroll på mottaksanlegg for hvitfisk (torsk, hyse, sei, blåkveite, samt andre regionale fiskerier mv).

De operative gruppene for etterfølgende kontroll har ansvar for å lede prosessen ved større etterfølgende kontroller fra start til slutt; fra å plukke ut kontrollobjekt og å planlegge, gjennomføre, saksbehandle, følge opp til å evaluere kontrollene. Det vil være viktig å hente inn kompetanse og ressurser etter behov, både fra Fiskeridirektoratet og andre etater, og å samarbeide med andre etater gjennom hele prosessen.

Gruppene er tverrfaglig sammensatt med en samlet kompetanse som gjør det mulig å følge opp alle ledd av ressurskontrollarbeidet.

Store etterfølgende kontroller er ressurskrevende, men den preventive effekten forventes å bli større enn det som kan oppnås gjennom typiske landingskontroller.

Regionene skal sette av tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette arbeidet.

5.4.2 Nasjonale operasjonelle risikovurderinger

Målet med nasjonale operasjonelle risikovurderinger er å følge opp og videreutvikle føringene gitt i NSRV, herunder skal risikovurderinger på dette nivået bidra til å se fiskeriene i sammenheng og på tvers av regionale grenser. Dette med tanke på å sikre effektiv utnyttelse av kontrollressursene.

Følgende nasjonale operasjonelle risikovurderinger skal utarbeides i samarbeid mellom regionene:

- a) **hvitfisk**, torsk, hyse og sei mv (NORK) (region Nordland),
- b) **pelagisk**, makrell, nordsjøsild og NVG-sild (NORP) (region Vest),
- c) **industrifiske**, kolmule, øyepål og tobis mv (region Sør), og
- d) **svart omsetning**, kongekrabbe, leppefisk og hummer (region Nord).

Arbeidet skal skje i grupper organisert på tvers av de regionale grensene, og i samarbeid med Kystvakten, aktuelle salgslag og andre kontrollmyndigheter. Regionen som er ansvarlig for å utarbeide den operasjonelle risikovurderingen er oppgitt i parentes og har også et ansvar for å koordinere og evaluere ressurskontrollen av dette fiskeriet, med unntak av:

- a) NORP, hvor koordinering under fiskeriene fordeles som følger: region Vest – makrell, region Sør – Nordsjøsild, region Nord – NVG-sild, og
- b) svart omsetning, hvor koordinering under fiskeriene fordeles som følger: region Nord – kongekrabbe, region Midt – leppefisk og region Sør – hummer.

For gruppene omtalt i punkt a) og b) skal det opprettes kontaktpunkt i Justervesenet og Mattilsynet

De operasjonelle risikovurderingene skal være førende ved koordineringen under de enkelte fiskerier og for det operativ ressurskontrollarbeidet i regionene. Det er derfor viktig at regionene prioriterer oppfølging av disse vurderingene og unngår at det blir gjort dobbeltarbeid ved de regionale risikovurderingene. Ansvarlig region sender risikovurdering og rapporterer til kontrollseksjonen.

Det skal gjennomføres egne evalueringsmøter for de operasjonelle risikovurderingene. Evalueringen skal oppsummeres etter fastsatt mal (vedlegg 3). Ansvarlig region rapporterer denne til kontrollseksjonen.

Følgende forutsettes i utarbeidelsen av den operasjonelle risikovurderingene:

- a) Risikovurderingen skal ta utgangspunkt i Nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) og sikre effektiv utnyttelse av kontrollressursene på tvers av regiongrensene.
- b) Risikovurderingen skal inneholde følgende elementer (se vedlegg 2):
 - a. Risikoidentifisering, herunder identifisering av farekilder, årsak og kilde.
 - b. Risikoanalyse, med vurdering av hvor sannsynligheten for og konsekvensen av manglende etterlevelse og ulike konkurranseforhold er størst.
 - c. Risikoevaluering, herunder prioritering av de ulike risikoene
 - d. Risikohåndtering, dvs. hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere farekildene/risikoen.

Målet med risikohåndteringen er å øke etterlevelsen av regelverket, både generelt og for den enkelte aktør.

Under risikohåndtering skal valg av kontrollmetoder og -tiltak beskrives. Det er også et mål å være så konkret som mulig når det gjelder vurdering av aktuelle kontrollobjekt (fartøy og mottak). For de største fartøyene skal vurderingen gis på objektnivå.

I beskrivelsen av risikohåndteringen skal det innarbeides føringer for koordinering, planlegging, samhandling og evaluering av tiltakene som utpekes og for hvordan de ulike oppgavene skal fordeles mellom regionene.

Regionene skal sette av tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette arbeidet.

5.4.3 Regionale risikovurderinger

Innenfor rammene av NSRV, satsingen på etterfølgende kontroll og de nasjonale operasjonelle risikovurderingene skal den enkelte region løpende foreta operative

risikovurderinger. Det innebærer at regionene skal prioritere satsingen på etterfølgende og nasjonal operasjonell kontroll og følge dette opp i egne risikovurderinger, ved planlegging og valg av kontrollobjekt mv.

Videre skal regionene også følge opp dersom det kommer direkte kontrollanmodninger fra gruppene for nasjonal kontroll.

Regionene utformer regionale risikovurderinger på områder som ikke er dekket av de operasjonelle risikovurderingene i samsvar med vedlegg 2.

5.4.4 Årlig evaluering av operasjonelle og regionale risikovurderinger

Innen 1. oktober skal regionene evaluere gjennomført risikovurdering og risikohåndtering, og rapportere evalueringsresultatene til Fiskeridirektoratet.

5.5 Sjøtjenesten

Sjøtjenesten har det administrative og operative ansvaret for fiskeridirektoratets inspeksjoner på havet, som skal komplementere den sjøgående ressurskontrollen som Kystvakten gjennomfører i kystnære områder og fiskerier. I samarbeid med regionene skal sjøtjenesten utarbeide en årlig arbeidsplan som skal sikre en mest mulig effektiv og formålstjenlig utnyttelse av ressursene.

Videre skal sjøtjenesten koordinere og bidra til samordning av det operative samarbeidet mellom sjøtjenesten, Kystvakten, Statens naturoppsyn, politiet med flere, der sjøtjenestens fartøy deltar. Sentrale oppgaver ved dette samarbeidet vil være fiske etter leppefisk, fangst av hummer og låssettingsfiske. Så langt det lar seg gjøre skal også dette samarbeidet innarbeides i arbeidsplanen. Når planen er ferdigstilt, er det sjøtjenesten som styrer innsatsen.

Sjøtjenesten skal:

- a) være tilstede på fiskefeltene for å følge utviklingen i fisket og ressursuttaket,
- b) gi råd om å stenge fiskefelt ved for høy innblanding av yngel, småfisk og småreker, eller ved for mye bifangst,
- c) følge regler for prøvetaking, og stenging og åpning av fiskefelt,
- d) samarbeide med Kystvakten i kontrollen av fisket, og
- e) bistå i utviklings- og forskningsarbeid.

Følgende forutsettes i utarbeidelsen av sjøtjenestens risikovurdering:

- a) Risikovurderingen skal ta utgangspunkt i Nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) og sikre effektiv utnyttelse av kontrollressursene på tvers av regiongrensene.
- b) Risikovurderingen skal inneholde følgende elementer (se vedlegg 2):

- a. Risikoidentifisering, herunder identifisering av farekilder, årsak og kilde
- b. Risikoanalyse, med vurdering av hvor sannsynligheten for og konsekvensen av manglende etterlevelse og ulike konkurranseforhold er størst.
- c. Risikoevaluering, herunder prioritering av de ulike risikoene
- d. Risikohåndtering, dvs. hvilke tiltak som bør iverksettes for å redusere farekildene/risikoen.

Sjøtjenestens inspektører kan bistå regionenes inspektører ved kontroll av landing.

Ordningen med utplassering av inspektør om bord i utvalgte fartøy i pelagiske fiskerier skal videreføres. Dersom regionene har behov for inspektører om bord i fiskefartøy skal fortrinnsvis sjøtjenestens inspektører benyttes.

Sjøtjenesten skal også holde oversikt over Fiskeridirektoratet sine samlede fartøyressurser. Regionene skal rapportere sine fartøyressurser og sjøgående aktivitet til sjøtjenesten.

5.5.1 Årlig evaluering av sjøtjenestens risikovurderinger

Innen 1. oktober skal sjøtjenesten evaluere gjennomført risikovurdering og risikohåndtering, og rapportere evalueringsresultatene til Fiskeridirektoratet. Evalueringen skal oppsummeres etter fastsatt mal (vedlegg 3), med utgangspunkt i rammene som er nevnt ovenfor.

5.6 Kystvakten

Kystvakten har som primærmyndighetsutøver et overordnet operativt ansvar for den sjøgående ressurskontrollen.

Kystvakten skal:

- a) gi råd om å stenge fiskefelt ved for høy innblanding av yngel og småfisk eller bifangst, og
- b) opprette aktsomhetsområder ved for høy innblanding av yngel og småfisk eller ved bifangst utover akseptert nivå.

Basert på en løpende vurdering av risiko i fiskeriene skal Kystvakten prioritere tilstedeværelse på fiskefeltet for å følge utviklingen og ressursuttaket og øke etterlevelsen av regelverket.

Det understrekes at økt utbredelse av hvitfisk i Barentshavet, store forekomster og større spredning av NVG-sild, og fangstbare konsentrasjoner av makrell også i nordlige farvann,

innebærer behov for tilstedeværelse og kontroll over et større område enn tidligere, gjennom hele året.

Kystvaktens overvåkning og kontroll av sesongbaserte pelagiske fiskerier, tilsier tidvis tilstedeværelse i fiskerisonen ved Jan-Mayen. Videre innebærer Norges forpliktelser knyttet til NEAFC-regimet, samt kyststatsinteresser, en tidvis og situasjonsbasert tilstedeværelse av Kystvakten i NEAFCs reguleringsområde.

Kystvakten skal samarbeide med Fiskeridirektoratets regioner og salgslagene i arbeidet knyttet til de operasjonelle risikovurderingene, samt med sjøtjenesten i arbeidet mot ulovlig fiske i norske farvann.

5.6.1 Kystvaktens risikovurdering

Innenfor rammene av NSRV skal Kystvakten foreta løpende operative risikovurderinger utformet i samsvar med vedlegg 2.

5.6.2 Årlig evaluering av Kystvaktens risikovurderinger

Innen 1. oktober skal Kystvakten evaluere gjennomført risikovurdering og risikohåndtering, og rapportere evalueringresultatene til Fiskeridirektoratet. Evalueringen skal oppsummeres etter fastsatt mal (vedlegg 3), med utgangspunkt i rammene som er nevnt ovenfor.

5.7 Salgslagene

Salgslagene har et operativt ansvar for ressurskontrollen innenfor sine ansvarsområder.

Salgslagene har et særlig ansvar for å føre kontroll med det enkelte fartøys kvoter og avregning av landet fisk mot disse kvotene. Salgslagene skal også føre kontroll med landings- og sluttседlene, og ha kontroll med bifangst og fredningstider.

Salgslagene skal i forbindelse med kontroller være oppmerksom på bruk av vekter på mottak med tanke på å avdekke manipulasjon eller misbruk av vektene. Det er særlig viktig å kontrollere at fastsatte retningslinjer følges for utbedring av feil som oppstår med vektesystemene under mottak, og at feil rapporteres til Justervesenet og at videre samarbeid og behov for oppfølging diskuteres. Dette gjelder også krav bruker har til umiddelbart å undersøke og utbedre feil, og eventuelt plikt til å ta vekten ut av bruk om feil ikke kan rettes. Avvik skal omgående følges opp i dialog med Justervesenet og Fiskeridirektoratet, noe som inkluderer også meldinger om brutte plomberinger.

For å få en effektiv håndhevelse av havressursloven og tilhørende forskrifter skal samarbeid mellom salgslagene og Fiskeridirektoratets regionkontor prioriteres høyt.

5.7.1 Salgslagenes risikovurdering

Innenfor rammene av NSRV skal salgslagene bidra i arbeidet knyttet til de nasjonale operasjonelle risikovurderingene. Salgslagene skal også gjennomføre egne løpende operative risikovurderinger utformet i samsvar med vedlegg 2.

Salgslagene har etter havressursloven klare forpliktelser i forbindelse med kontroll av bifangst i alle typer fiskerier. Dette skal prioriteres i 2018.

5.7.2 Årlig evaluering av salgslagenes risikovurderinger

Innen 1. oktober skal det enkelte salgslag evaluere gjennomført risikovurdering og risikohåndtering, og rapportere evalueringsresultatene til Fiskeridirektoratet. Evalueringen skal oppsummeres etter fastsatt mal (vedlegg 3), med utgangspunkt i rammene som er nevnt ovenfor.

VEDLEGG 1

KONSEKVENSVURDERING

Det andre steget i risikovurderingen er risikoanalyse, hvor formålet er å fastslå mulig konsekvens og tilhørende sannsynlighet for hendelser identifisert i forrige steg.

Med konsekvens mener vi de virkninger et regelbrudd kan få for den enkelte bestand, økosystemet, økonomisk betydning og samfunnet for øvrig. De ulike sannsynlighetsvurderingene må vurderes ut fra hvilken konsekvens manglende etterlevelse kan få. Det vil si hvilke følger manglende etterlevelse av regelverket kan få for den enkelte bestand, økosystemet og samfunnet for øvrig.

I tabell 1 (Nord for 62°N) og 2 (Nordsjøen og Skagerrak, sør for 62°N) er den enkelte bestands tilstand beskrevet. Dette er vurdert på bakgrunn av kunnskapsnivå om bestanden og hvor stor gytebestanden er. Videre beskrives bestandenes nøkkelrolle i økosystemet, herunder hvilke bestander som må gis særskilt oppmerksomhet ut over ivaretagelse av biodiversitet, på grunn av deres rolle for økosystemets funksjonsmåte. I tillegg er den enkelte bestands økonomiske betydning beskrevet i tabellene, rangert etter registrert førstehåndsverdi. Disse vurderingen er hentet fra Fiskeridirektoratets bestands- og fiskeritabell⁸, som er et viktig prioriteringsverktøy for Fiskeridirektoratet.

Den siste kolonnen fremgår ikke av Fiskeridirektoratets bestands- og fiskeritabell, men er utviklet med tanke på konsekvensvurderingen i NSRV. Under «samfunnet for øvrig» er det vurdert hvilken betydning manglende etterlevelse har for regelverkets legitimitet generelt og for den enkelte bestand. Videre kan andre hensyn som like konkurransevilkår vurderes under dette punktet.

Plassering i risikomatriksen for vurdering av konsekvens avhenger av hvordan de nevnte parameterne vektet.

Følgende vektning er lagt til grunn:

- Stor: Skadelig for bestand, økosystem, den økonomiske avkastningen og samfunnet for øvrig.
- Betydelig: Uheldig for bestand, økosystem, den økonomiske avkastningen og samfunnet for øvrig.
- Noen: Mindre belastninger eller skader for bestand, økosystem, den økonomiske avkastningen og samfunnet for øvrig.
- Liten: Små skader for bestand, økosystem, den økonomiske avkastningen og samfunnet for øvrig.

⁸

<http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Reguleringsmoetet/Sakspapirer-innspill-og-referat-fra-reguleringsmoetene/juni-2016>

Arter som ikke er nevnt graderes generelt som lav, men det presiseres at arten likevel ikke er unntatt fra risikovurdering.

Tabell 1: Konsekvensvurdering fiskerier nord for 62°N

Fiskeslag	Samlet vurdering (alle kategorier)	Samlet vurdering (minus nøkkelrolle)	Samlet vurdering (vektet)	Tilstand (Vekting: 1,5)	Nøkkelrolle (Vekting: 1)	Økonomisk betydning (Vekting: 1,5)	Samfunnet for øvrig (Vekting: 2)				
Lodde (Barentshavet)	20	14	29	Stor (5)	5	Stor (1)	6	Betydelig (2)	5	Betydelig	4
Leppefisker	18	14	28	Noen (3)	3	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Stor	6
NVG-sild	18	12	26	Noen (2)	2	Stor (1)	6	Stor (1)	6	Betydelig	4
Hummer	15	15	25,5	Stor (5)	5	-		Noen (3)	4	Stor	6
Torsk nord av 62°N	13	13	22,5	Lav (1)	1	-		Stor (1)	6	Stor	6
Makrell	13	13	22,5	Lav (1)	1	-		Stor (1)	6	Stor	6
Kongekrabbe	13	13	22,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Stor	6
Kysttorsk (nord)	13	13	21	Betydelig (5)	5	-		Betydelig (2)	5	Noen	3
Vanlig uer (spp. Marinus)	13	13	21	Stor (6)	6	-		Noen (3)	4	Noen	3
Pigghå	12	12	20	Stor (5)	5	-		Lav (4)	3	Betydelig	4
Reke nord av 62°N	13	9	19	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Noen	3
Brisling Hav	13	9	19	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Noen	3
Tobis	14	8	18,5	Noen (3)	3	Stor (1)	6	Noen (3)	4	Lav	1
Hyse nord av 62°N	11	11	18,5	Lav (1)	1	-		Stor (1)	6	Betydelig	4
Sei nord av 62°N	11	11	18,5	Lav (1)	1	-		Stor (1)	6	Betydelig	4
Blåkveite	11	11	18	Noen (3)	3	-		Betydelig (2)	5	Noen	3
Øyepål	12	8	17,5	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Noen (3)	4	Noen	3
Brisling Kyst	12	8	17,5	Lav (0)	1	Betydelig (2)	4	Noen (3)	4	Noen	3
Ål	10	10	16,5	Betydelig (5)	5	-		Lav (5)	2	Noen	3
Kveite Nord	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Breiflabb	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Vassild	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Snøkrabbe	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Snabeluer (spp. Mentella)	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Rognkjeks	9	9	15	Noen (3)	3	-		Lav (4)	3	Noen	3
Makrellstørje	7	7	12	Noen (2)	2	-		Lav (5)	2	Noen	3

Tabell 2: Konsekvensvurdering for fiskebestander i Nordsjøen og Skagerrak (sør for 62°N)

Fiskeslag	Samlet vurdering (alle kategorier)	Samlet vurdering (minus nøkkelrolle)	Samlet vurdering (vektet)	Tilstand (Vekting: 1,5)		Nøkkelrolle (Vekting: 1)		Økonomisk betydning (Vekting: 1,5)		Samfunnet for øvrige (Vekting: 2)	
Leppefisker	18	14	28	Noen (3)	3	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Stor	6
NVG-sild	18	12	26	Noen (2)	2	Stor (1)	6	Stor (1)	6	Betydelig	4
Hummer	15	15	25,5	Stor (5)	5	-		Noen (3)	4	Stor	6
Makrell	13	13	22,5	Lav (1)	1	-		Stor (1)	6	Stor	6
Reke sør av 62°N	14	10	21	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Betydelig	4
Vanlig uer (spp. Marinus)	13	13	21	Stor (6)	6	-		Noen (3)	4	Noen	3
Torsk sør av 62°N	12	12	21	Noen (2)	2	-		Noen (3)	4	Stor	6
Pigghå	12	12	20	Stor (5)	5	-		Lav (4)	3	Betydelig	4
Nordsjø-sild	13	9	19,5	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Noen (3)	4	Betydelig	4
Brisling Hav	13	9	19	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Betydelig (2)	5	Noen	3
Tobis	14	8	18,5	Noen (3)	3	Stor (1)	6	Noen (3)	4	Lav	1
Kysttorsk (sør)	11	11	18	Stor (6)	6			Lav (4)	2	Noen	3
Blåkveite	11	11	18	Noen (3)	3	-		Betydelig (2)	5	Noen	3
Kveite Sør	11	11	18	Betydelig (5)	5	-		Lav (4)	3	Noen	3
Øyepål	12	8	17,5	Lav (1)	1	Betydelig (2)	4	Noen (3)	4	Noen	3
Brisling Kyst	12	8	17,5	Lav (0)	1	Betydelig (2)	4	Noen (3)	4	Noen	3
Kolmule	10	10	17	Lav (1)	1	-		Betydelig (2)	5	Betydelig	4
Sei sør av 62°N	10	10	16,5	Noen (2)	2	-		Betydelig (2)	5	Noen	3
Ål	10	10	16,5	Betydelig (5)	5	-		Lav (5)	2	Noen	3
Breiflabb	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Vassild	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Snabeluer (spp. Mentella)	10	10	16,5	Noen (3)	3	-		Noen (3)	4	Noen	3
Rognkjeks	9	9	15	Noen (3)	3	-		Lav (4)	3	Noen	3
Makrellstørje	7	7	12	Noen (2)	2			Lav (5)	2	Noen	3

VEDLEGG 2

DETALJERT OVERSIKT OVER RISIKOVURDERING OG RISIKOHÅNTERING

Se eget vedlegg.

VEDLEGG 3

MAL FOR EVALUERING AV RISIKOVURDERING OG RISIKOHÅNTERING

Risikovurdering	Risikohåndtering	Effekten av valgt etterlevelsstrategi
<p>Hvilken risikovurdering ble foretatt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risikoidentifisering • Risikoanalyse • Risikoevaluering 	<p>Hva ble faktisk gjennomført?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etterlevelsstrategi • Valg av tiltak (dialog, veiledning, innspill til endring av regelverk, kontroll mv) • Valg av kontrollobjekter • Valg av kontrollmetode (Landingskontroll, dokumentkontroll, etterfølgende kontroll mv.) • Hva var mulig å gjennomføre • Hva må til for å kunne gjennomføre • Faktisk ressursbruk 	<p>Etter gjennomført sesong skal valgt etterlevelsstrategi evalueres.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultater og effekter • Hvilke strategier fungerte? • Hvilke strategier fungerte ikke? • Hva må endres?

